

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 28. avgusta 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Za skupno delo gospodarskih organizacij

Vedno večje težave, ki jih preživljamo in ki so danes posegle že na silno kočljivo polje ljudske prehrane ter oskrbe industrijskih podjetij s surovinami, nas vedno bolj opominjajo, da moramo ta vprašanja čimprej in čim temeljiteje rešiti. Kajti ne more biti novega javnega reda, če ni urejeno vprašanje ljudske prehrane. Ljudje ne morejo delati s praznimi želodeci in zato je vprašanje ljudske prehrane primarno in osnovno vprašanje, kateremu gre prednost pred vsemi drugimi. Ozko v zvezi s tem vprašanjem pa je vprašanje oskrbe industrijskih podjetij s surovinami. Kajti če industrije nimajo surovin, ne morejo obratovati, če ne obratujejo, ne potrebujejo delavcev in po deželi se mora razširiti katastrofalna brezposelnost, ki je v času nezasišane draginje in tik pred zimo tem občutnejša.

Ta dva problema se morata zato takoj rešiti. Oba problema sta težavna, zlasti še, ker se pri nas od vsega začetka ni posvečala tem vprašanjem prava pažnja in ker so se dostikrat tudi napačno reševala. Zato pa je treba za rešitev teh problemov sodelovanja vseh, ki poznajo v jedru ta vprašanja. To znanje pa imajo naši gospodarski ljudje in zato je tudi slovensko trgovstvo naslovilo na vse gospodarske organizacije apel, da ustanove skupen gospodarski odbor z nalogo, da reši vprašanje zadostne aprovizacije Slovenije z živili in s surovinami.

Takšen skupni odbor je neobhodno potreben, ker se more veliko vprašanje zadostne aprovizacije Slovenije rešiti le z organiziranim delom. Ne more biti nobenega pozitivnega uspeha, če bi vsaka gospodarska skupina reševala to vprašanje po svoje, temveč vse morajo harmonično delati za rešitev, ki bo zadovoljila vse.

A tudi problem aprovizacije sam zahteva takšno skupno in organizirano delo. Predmete, ki jih potrebujemo, moramo plačati s svojim izvoznim blagom. Že samo s tem je zadostno razloženo, kako morajo delati vse naše gospodarske organizacije roko v roki. Kako bi se tu mogli doseči lepi uspehi, kaže že naslednji primer. Vojvodini primanjkuje drv, nam pa vojvodinskega žita. Ali se ne bi mogel doseči na tej podlagi dogovor, ki bi ustregel obema pogodbenikoma? Podobnih primerov pa je še dosti.

Pa ne glede na vse to, je danes položaj takšen, da je gospodarstvo v Sloveniji tako potisnjeno v stran, da se vsa velika gospodarska vprašanja rešujejo čisto brez sodelovanja Slovenije. Pri tem pa položaj Slovenije znatno slabšajo vedno novi monopoli, ki so redno zvezani tudi z vedno novimi taksumi. Tako smo pred kratkim dobili pretirano visoko takso za izvoz drv, da more še ta kupčija zastati. Vsa naša zunanja trgovina se danes vodi od ustanov in odborov, v katerih slovensko gospodarstvo nima zastopstva. Stara resnica pa je, da se upoštevajo vedno le interesi tistega, ki je pri odločanju navzoč, nikdar pa ali pa le skrajno slabo interesi odsotnega. Slovensko gospodarstvo res ni krivo, če ni zastopano, ker je pokazalo več ko dosti dobre volje za

sodelovanje in ker je tudi dokazalo svojo sposobnost za sodelovanje. Toda to še vedno ne zadostuje za naše neidealne razmere, v katerih se tudi najbolj požrtvovalno sodelovanje le malo ceni. Razmere so žal danes takšne, da si je treba pravico sodelovanja priboriti. To pa je tudi najodličnejši razlog, da se mora ustanoviti skupni slovenski gospodarski odbor.

More se dogoditi, da se preslišijo zahteve trgovcev in ne upoštevajo njih potrebe, če so ti polnoma osamljeni, more se to dogoditi tudi obrtnikom ter isto morejo doživeti tudi industrialeji in vsi drugi gospodarski stanovi, ni pa mogoče prezreti zahtev v eni organizaciji združenih vseh slovenskih gospodarskih stanov. Zato

se mora skupni slovenski gospodarski odbor ustanoviti.

A ne samo ti izraziti gospodarski stanovi imajo živ interes na tem, da se ustanovi takšen odbor, ker je pravilna aprovizacija Slovenije vprašanje, ki zadeva vse. Zato bi bila prav za prav naloga javnih oblasti, da to vprašanje rešijo, ker pa vidimo, da ga ne rešijo, je pač treba, da prevzame skrb za rešitev tega najvažnejšega vprašanja kdo drugi v roke. Ta drugi pa ne more biti nihče drug ko skupni odbor vseh slovenskih gospodarskih organizacij. Ne moremo dopustiti, da grede cene živil navzgor v nedosegljive višine, ne moremo dopustiti, da bi istočasno padale cene našim izvoznim predmetom in ne smemo dopustiti, da bi manjkale v deželi su-

rovine, ki jih potrebujemo za obratovanje svojih podjetij in s tem za zaposlitev ljudi.

Tako vsesplošne in tako veličanske važnosti je rešitev aprovizacijskega vprašanja, da se nujnost tega vprašanja ne bi mogla v javnosti nikdar dovolj močno poudarjati. Zato se je tem bolj čuditi, da naši listi in javnost temu osnovnemu vprašanju posvečajo še vedno premalo pozornosti. Tudi zato je potrebna ustanovitev slovenskega gospodarskega odbora, da se bo zanimanje za to vprašanje dvignilo, da bo ljudski glas s tako silo zahteval njegovo rešitev, da se bo tudi izvedla.

Prva nujnost v današnjih razmerah je ustanovitev skupnega slovenskega gospodarskega odbora.

prebivalstva. Mnenja sem, da naš načrt ni v celoti zadovoljiv, ker je manjkalo organizacijsko načrtno delo. Poleg tega pa tudi samo ljudstvo ni prav razumelo niti pomagalo našim prizadevanjem. Zato se bo v bodoče vodilo delo za prehrano prebivalstva s pomočjo prehranjevalnih odborov, ki se bodo ustanovili in ki bodo sodelovali pri načrtnih akcijah v vprašanih prehrane prebivalstva.

Lakote se ni treba bati. Besede o lakoti širijo nasprotniki vlade Cvetković-Maček. V svojem načrtu smo predvideli postavitev 76 žitnih skladišč po vsej državi ter nekaj velikih silosov, ki bodo gotovi koncem septembra, najkasneje pa v oktobru. Ta skladišča in ti silosi v pasivnih krajih se morajo do konca januarja oskrbeti z zadostnimi količinami živil, da se bodo mogle na ta način najbolj bistvene potrebe glede prehrane ljudstva zadovoljiti. Ceprav je dala žetev premalo, vendar pa bomo imeli toliko hrane, da bomo mogli zagotoviti potrebni življenjski standard vsemu prebivalstvu. V naši prehranbeni politiki so najbolj odpovedale mestne občine ter industrijska podjetja, ki bi morala urediti o prehrani prebivalstva ustanoviti posebne odbore in skladišča, da se oskrbi mestno prebivalstvo z žitom. Vlada bo mestne občine opomnila na zakon o prehrani, da si nabavijo potrebne količine živil.

Ne bomo lačni, to je geslo, ki ga je postavila vlada in to je njen bistveni program, je dejal nadalje g. dr. Branko Čubrilovič. Vlada bo dokazala svojim nasprotnikom, da je njeno delo preudarjeno ter da bo izvršila svoje naloge ter da bo čim bolj uspešno služila narodu, državi in kralju.

Upajmo, da se bo optimistična izjava g. ministra tudi v polni meri izpolnila.

Izjava pomočnika trg. ministra dr. Obradovića

V zvezi z novo uredbo o oskrbi prebivalstva in vojske s pšenico in pšenično moko je dal pomočnik trgovskega ministra dr. Obradović novinarjem daljšo izjavo, v kateri je najprej razložil, zakaj je bila nova uredba potrebna, nato pa navedel njene glavne določbe. Na vprašanje novinarjev, če bo letošnja žetev zadostovala za kritje domače potrebe, je odgovoril:

Podatki o letošnjem donosu pšenice še niso zbrani, vendar pa se v rezultatih strinjajo cenitve kmetijskih organizacij s trgovskimi cenitvami. Sodimo, da znaša povprečni donos na hektar 9 stotov, da smo torej na ploskvi 2.200.000 hektarjev pridelali 19.800.000 stotov pšenice. To je relativno slaba žetev. S prihranki, ki se bodo dosegli z uvedbo enotnega mletja in z večjo uporabo koruze pa bomo mogli pokriti vse potrebe. Ne more pa biti govora o izvozu pšenice ali moke. Nasprotno bomo morali še uvoziti določne količine žita, da si zagotovimo zaloge za prihodnje leto. V ta namen je vlada že dala Prizadu pooblastilo, da uvozi carine prosto 100.000 ton koruze.

Sprememba v vladi

Gradbeni minister dr. Krek je podal ostavko, ki je bila tudi sprejeta. Za gradbenega ministra je bil imenovan Danilo Vulović, drž. svetnik, za ministra brez listnice pa je bil imenovan dr. Krek.

Obletnica sporazuma

Slavnostna seja vlade v Zagrebu

Na dan obletnice sporazuma je bila v Zagrebu slavnostna seja vlade, na kateri je najprej podal predsednik vlade Cvetković kratek historiat o sklenitvi sporazuma.

Pričakovalo se je in deloma tudi napovedovalo, da bo vlada sprejela na tej seji tudi celo vrsto reform in da se bo uvedlo dirigirano gospodarstvo. Te napovedi se niso uresničile, temveč je bila izdana samo uredba o oskrbi prebivalstva in vojske s pšenico in pšenično moko. (Besedilo uredbe objavljamo na drugem mestu.) Druga vprašanja, kakor velika investicijska in melioracijska dela, reorganizacija Narodne banke, ureditev zunanje trgovine in notranjega trga, so bila odložena.

Tudi napovedi listov o raznih političnih reformah se niso uresničile. Slovenska banovina je ostala še nadalje nerešeno vprašanje, tudi avtonomija pokrajinskih socialnih ustanov ni doživela uresničenja. Edina pridobitev je

uredba o okrajni samoupravi v banovini Hrvatski.

Uradno poročilo o seji vlade

O zagrebški seji vlade je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

Ministrski svet je na svoji seji dne 26. avgusta t. l. v Zagrebu v banskem dvoru, katere so se udeležili predsednik vlade Dragiša Cvetković, podpredsednik vlade dr. Vl. Maček in vsi drugi ministri, razen Dušana Pantića, ki je v inozemstvu, ob pričetku svojega dela naglasil pomen obletnice srbsko-hrvatskega sporazuma. V zvezi s tem je predsednik ministrskega sveta Dragiša Cvetković imel poseben govor, v katerem je razvijal genezo sporazuma in temelje naše politike, ki se izvaja v državi leto dni in ki je navzlic zelo težkim mednarodnim odnosom omogočila Jugoslaviji notranjo konsolidacijo in istočasno izvršitev velikega števila primernih ukrepov za povzdigo splošnega gospodarstva in socialnega blagostanja prebivalstva. Ministrski svet je obenem soglasno ugotovil, da se mora ta narodna politika nadaljevati v svojem duhu in da se ima še bolj poglobiti na podlagi sklenjenega sporazuma in da se morajo v tej smeri in v tem duhu reševati tudi še druga nerešena vprašanja.

Ustanove se okrajne samouprave, ki jih volijo občine in ki štejejo po 20 članov. Te samouprave imajo precej velike pravice. Zakaj ne bi mogle biti deležne teh samouprav tudi druge pokrajine, ni ravno samo po sebi razumljivo.

Po seji vlade je priredil podpredsednik dr. Maček članom vlade večerjo na banovinskem posestvu v Božjakovini. Na večerji so govorili predsednik vlade Dragiša Cvetković, dr. Maček in ban dr. Šubašić.

Dr. Maček je v svojem kratkem govoru med drugim naglasil, da bi se pogajanja za sporazum morda še zavlekla, če ne bi bil sporočil dr. Krnjević, da je evropska vojna gotova stvar. Zato sta se s Cvetkovićem sporazumela, da se sporazum sklene takoj, nerešena vprašanja pa odlože na kasneje. Danes vidimo, kako velike važnosti je bil sporazum, ki nam je ohranil mir. Upam, da ostanemo tako složni ko danes in s tem rešimo Jugoslaviji in s tem tudi Hrvatski mir.

Drugi del seje je bil posvečen razmotrivanju aktualnih vprašanj zunanje politične in notranje politične narave. Vlada narodnega sporazuma je na današnji seji posvetila svojo posebno pozornost vprašanju zunanje politike. Naše stališče spričo teh velikih evropskih dogodkov je vsem dobro znano. Mi se držimo politike varovanja nevtralnosti našega naroda in iskrenega ter prijateljskega političnega in gospodarskega sodelovanja z vsemi našimi sosedi, predvsem pa z velikima sosedoma Nemčijo in Italijo. Kr. vlada je z zadovoljstvom ugotovila srečne rezultate z Nemčijo in Italijo, ki jih je do sedaj dosegla s tako svojo akcijo in želi, da tudi pri tej priliki podčrta, da prijateljstvo z Nemčijo in

Italijo ni konjunkturalnega značaja, temveč da je utemeljeno na naših bistvenih interesih. Vrsta poslednjih let je jasno pokazala vso učinkovitost tega sodelovanja, ki vsak dan postaja pristnejše. Danes, ko se ves svet nahaja na razpotju in ko se pojavljajo nove smernice glede preureditve politike v Evropi, se Jugoslavija zaveda, da mora tudi sodelovati pri vseh novih dogodkih. Kr. vlada se zato nadeja, da bosta naši veliki sosedi, s katerima nas vežejo prijateljske vezi, razumeli napore prijateljske države.

Glede notranje politike je ministrski svet nadaljeval svoje delo za proučevanje in pripravo zakonskih in gospodarskih ukrepov, ki so nujni zaradi prilagoditve in preorientacije našega narodnega gospodarstva v zvezi z velikimi spremembami, ki so se zgodile v Evropi in ki se vršijo še dalje ter vodijo Jugoslavijo v položaj, da se more po novih razmerah osposobiti za uspešno izvajanje dobro premišljene splošne gospodarske in socialne politike, tako da bi se v polni meri lahko zadovoljile elementarne narodne in družabne potrebe v naši državi. Delo v tej smeri se bo nadaljevalo v prihodnjih ministrskih odborih in konferencah.

Posebno pozornost je posvetil ministrski svet na jubilejni seji preskrbi prebivalstva s hrano v zvezi z rezultati in uspehom letošnje žetve in pri tej priliki razmotrival tudi vprašanje velikih javnih del, ki naj se izvršijo po določenem načrtu in ki morajo imeti produktiven in melioracijski značaj. Ta dela bodo imela namen, zagotoviti prebivalstvu delo in zaslužek v vseh krajih, kjer je to potrebno. V svrhu popolne in zanesljive zagotovitve prehrane prebivalstva je ministrski svet odobril sklep trgovskega ministra, da se po posebnih odposlancih poišče in zagotovi iz inozemstva znatna količina živil.

Vprašanje letošnje žetve

Optimistična izjava kmetijskega ministra o prehrani prebivalstva

Kmetijski minister dr. Branko Čubrilovič je dal novinarjem naslednjo izjavo:

>Za časa svojega dela v kmetij-

skem ministrstvu v zadnjih 11 mesecih sem imel priliko, da sem videl dobre in slabe strani organizacijskega načrta za prehrano

Uredba o oskrbi prebivalstva s pšenico in moko

Uvaja se enoten kruh

»Službene novine« z dne 26. avgusta so objavile naslednjo uredbo o ukrepih za oskrbo prebivalstva in vojske s kruhom.

Cl. 1. — V svrhu vojske oskrbe prebivalstva in vojske se morajo vsi presežki pšenice in pšenične moke brez ozira na to, pri kom in na kateri podlagi se nahajajo, prisilno odkupiti v smislu te uredbe.

Kot presežki se smatrajo vse količine pšenice in pšenične moke, ki presegajo lastne potrebe gospodinjstva, računajoč za te 300 kg pšenice ali 240 kg moka za člana gospodinjstva ko tudi količino pšenice potrebno za setev.

Cl. 2. — Prisilno odkupujejo pšenico in pšenično moko organi upravnih oblasti prve stopnje ter državnih in banovinskih krajevnih policijskih oblasti na zahtevo in za račun Prizada. V okrajih, v katerih Prizad ne intervenira, se more izvršiti prisilni odkup na zahtevo in račun **aprovizacijskih ustanov**, katerim poveri pristojna upravna oblast druge stopnje oskrbo prebivalstva dotičnega okraja oz. mesta.

Na zahtevo organov upravne oblasti prve stopnje ter državnih oz. banovinskih krajevnih policijskih oblasti morajo lastniki pšenice in pšenične moke prijaviti v roku, ki ga določi oblast, količine teh proizvodov, s katerimi razpolagajo ter število članov gospodinjstva ko tudi površino zemljišča, ki ga nameravajo posejati v prihodnjem gospodarskem letu s pšenico. Ti organi imajo pravico, da kontrolirajo točnost prijavi ter morejo v ta namen zahtevati vse potrebne podatke in pregledati vse prostore, v katerih se nahaja pšenica in pšenična moka ter pregledati tudi poslovne knjige in dokumente. Po določbi 2. odstavka 1. člena določijo višino presežkov, ki se morejo prisilno odkupiti. Ti organi morajo ohraniti uradno tajnost o vseh podatkih, ki bi jih zvedeli pri opravljanju svoje dolžnosti.

Lastniki morajo tako določene presežke prodati in izročiti pooblaščenim ustanovam v smislu predpisov te uredbe. Organi oblasti morajo na zahtevo teh oseb izdati odlok o prisilnem odkupu ter v njem navesti količine ugotovljene pšenice in pšenične moke in način, po katerem so to ugotovili. Pritožba proti temu odloku ne zadržuje njegove izvršitve. Proti odloku upravne oblasti ni pritožbe.

Organi upravnih oblasti prve stopnje ter državne oz. banovinske krajevnne policijske oblasti izvršujejo prisilni odkup pšenice in pšenične moke s sodelovanjem zastopnikov ustanov, za račun katerih se izvršuje odkup. Zastopniki teh ustanov morajo izvršiti vse komercialne in tehnične posle v zvezi s prevzemom in plačilom pšenice oz. pšenične moke.

Cene pšenice pri odkupu v prostem prometu

Cl. 3. — Za odkupljene količine pšenice v smislu čl. 1. in 2. te uredbe se plačajo cene, določene z uredbo o prometu pšenice ter državni intervenciji na tržišču pšenice v gospodarskem l. 1940/41 z dne 26. julija 1940., katerim se dodaja do 31. oktobra zaključno premija 50 din za 100 kg pšenice, namesto časovnih dodatkov (reporov), predvidenih v čl. 1. odst. 7. navedene uredbe, ki se ukinja. Minister za trgovino in industrijo more v sporazumu z banom banovine Hrvatske odrediti plačevanje premij tudi po 1. novembru 1940. v zmanjšanem znesku ali jo ukiniti.

Po določenih cenah uredbe o prometu pšenice in drž. intervenciji na tržišču pšenice v gospodarskem letu 1940/41 z dne 26. julija 1940. z doplačilom premije v smislu prejšnjega odstavka se more do 31. oktobra 1940. prodajati in kupovati pšenica tudi v **svobodnem prometu**.

Selektirana pšenica za setev, ki se je kot takšna priznala od pristojnih kmetijskih organov, se sme prodajati največ za 30% nad ceno pšenice po tej uredbi.

Odpremna dovoljenja

Cl. 4. — Zaradi enakomerne oskrbe posameznih krajev se uvajajo **odpremna dovoljenja za prevoz pšenice in pšenične moke** iz glavnega proizvodnega ozemlja v druge kraje. Brez teh dovoljenj državne in javne železnice, ladijske družbe in podjetja za prevoz blaga ne smejo vzeti pšenico in pšenično moko za prevoz v odpremo. Od tega se izvzemajo pošiljke vojaške oblasti in poštne pošiljke. Ravno tako se ne smeta brez teh dovoljenj pšenica in pšenična moka v večjih količinah ko 200 kg pošiljati iz tega ozemlja drugim osebam bodisi za lasten ali za tuj račun. **Odpremna dovoljenja** izdaja Prizad.

Minister za trgovino in industrijo ter ban Hrvatske določita okraje, ki spadajo v glavno proizvodniško ozemlje.

Enotno mletje

Cl. 5. — V petih dneh po uveljavitvi te uredbe morajo vsi mlini v državi mleti pšenico tako, da dobe od 100 kg pšenice 76 kg hektolitrske teže 80 kg moke, in to največ 10 kg bele moke ter zdroba in 70 kg presejane bele in krušne moke. Za mletje te enotne bele in krušne moke se mora uporabljati pšenica, pravilno pripravljena za mletje.

Če bi bila hektolitrska teža manjša od 76 kg, se za vsak kilogram manjše hektolitrske teže dobi po pol kg manj krušne moke. Če bi pa bila hektolitrska teža večja ko 76 kg, se mora dobiti za vsak kilogram nad to hektolitrsko težo po 1 kilogram krušne moke več. Vsak začet kilogram hektolitrske teže se računa kot cel.

Izjemno od predpisov prejšnjih odstavkov se more pri mletju na merico mleti prosto nepresejano žito. Podrobnejše določbe o mletju na merico ter o višini ujma predpiše za vsako območje upravna oblast druge stopnje.

Minister za trgovino in industrijo more v sporazumu z banom Hrvatske z uredbo spremeniti način enotnega mletja po odstavku 1. in 2. tega člena.

V promet se sme dati samo moka, ki ustreza določenim vzorcem-tipom. Te vzorce-tipe bele moke in krušne moke določa za vsako območje pristojna upravna oblast druge stopnje po zaslišanju strokovnih organizacij.

Cene moke

Cl. 6. — Cene bele in krušne moke na debelo in na drobno, ko tudi cene otrobov določajo upravne oblasti druge stopnje za svoje območje po navodilih urada za kontrolo cen.

Cene moke se določijo tako, da znaša cena bele moke franko mlin največ 4 din, cene krušne moke franko mlin pa največ 0'35 din pri kg nad nabavno ceno pšenice v dotičnem kraju, ne vračunši vreče in skupni davek. V primeru znatnejšega povečanja ali zmanjšanja proizvodnih stroškov more trg. minister v sporazumu z banom Hrvatske spremeniti te cene.

Proizvodnja in cene kruha

Za proizvodnjo kruha, namenjenega prodaji se sme uporabljati samo krušna moka po čl. 5. te uredbe. Iz krušne moke se mora izdelovati enotni »ljudski kruh«, čigar ceno določi z ozirom na ceno krušne moke v dotičnem kraju občina upravna oblast prve stopnje po navodilih Urada za kontrolo cen. Te oblasti morejo z ozirom na krajevne razmere dovoliti proizvodnjo in prodajo kruha iz krušne moke mešane z drugimi žitaricami in plodi ter odrediti ceno tega kruha. Ravno tako morejo dovoliti, da se v določenih količinah proizvaja bel kruh za potrebe bolnikov in bolnišnic.

Ljudski kruh se daje v prodajo šele drugi dan po peki.

Nočno delo v pekarnah se prepoveduje. Občne upravne oblasti prve stopnje morejo, če to zahtevajo posebni interesi prehrane prebivalstva, dovoliti izjemo od te določbe.

Trg. minister v sporazumu z banom Hrvatske more v potrebi predpisati obvezno mešanje pšenične moke z moko drugih žitaric za proizvodnjo kruha ter določiti način določevanja cen za takšen kruh.

Kazenska določila

so navedena v čl. 8. do 15. ter določajo v glavnem:

(§ 8.) Kdor ne prijavi na zahtevo oblasti vseh količin in daje napačne prijave, se kaznuje z zaporom do 6 mesecev in denarno do 100.000 din. Z isto kaznijo se kaznuje, kdor na zahtevo pooblaščenih ustanov ugotovljene presežke ne proda in ne izroči v dobrem stanju.

(§ 9.) Trgovci, proizvajalci in drugi posredniki, ki zahtevajo višjo ceno, kakor je določena s to uredbo, se kaznujejo z zaporom do 6 mesecev in denarno do 100.000 din.

(§ 10.) Kdor brez odpremnega dovoljenja Prizada sprejme v odpremo ali prevozi pšenico ali pšenično moko iz proizvodniškega ozemlja v druge kraje, se kaznuje z zaporom do 6 mesecev in denarno do 50.000 din.

(§ 11.) Kdor v nasprotju s čl. 5. te uredbe melje pšenico oz. uporablja za mletje nepravilno pripravljeno pšenico ali daje v promet moko, ki ne ustreza predpisanim vzorcem-tipom, se kaznuje z zaporom do 1 leta ter denarno do 500 tisoč din.

Z isto kaznijo se kaznujejo, ki meljejo pšenico na merico tako, da od 100 kg dobijo nad 10 kg bele moke in zdroba ali se ne ravna po predpisih za mletje na merico.

Vse količine moke, ki bi se proizvela proti predpisom te uredbe, se zaplenijo v korist fonda za prehrano revnega prebivalstva, ki se ustanovi po od kmetijskega ministra predpisanem pravilniku pri Direkciji za proučevanje in organizacijo kmetijstva za prehrano.

(§ 12.) Kdor v nasprotju s čl. 7. te uredbe brez dovoljenja pristojne oblasti spravlja v prodajo kruh iz pšenične moke drugačne vrste, kakor pa je določena s čl. 5. te uredbe, se kaznuje z zaporom do 6 mesecev in denarno do 100 tisoč din.

(§ 13.) Kdor prodaja kruh istega dne kakor je izpečen, se kaznuje denarno do 25.000 din. Z isto kaznijo se kaznujejo peki, ki brez dovoljenja pristojne oblasti opravljajo nočno delo v pekarnah.

(§ 14.) Občne upravne oblasti prve stopnje morejo one, ki so se pregrešili proti §§ 9., 11. in 12. poslati tudi na prisilno bivanje v drug kraj.

Osebe, ki so bile že obsojene zaradi kazniviga dejanja po protidraginjski uredbi, uredbi o kontroli cen, uredbi o pošiljanju špekulantov na prisilno delo ter po čl. 9., 11. in 12. te uredbe, se morejo poslati tudi na prisilno delo. O tem veljajo v celoti predpisi uredbe o pošiljanju brezvestnih špekulantov na prisilno bivanje in delo.

(§ 15.) Vse kršitve po tej uredbi so prestopki.

Kazni izrekajo redna sodišča najkasneje v 8 dneh po prejeli prijavi.

Denarne kazni grede v korist posebnega fonda pri Prizadu za krite stroškov odkupa pšenice. V primeru neizterljivosti se spremeni vsakih 100 din kazni v en dan zapora, vendar pa ta zapor ne sme biti daljši od treh mesecev. Za denarno kazen odgovarja solidarno z obsojeno osebo tudi lastnik podjetja.

Druge določbe

V podjetja in obrate ki se ne ravna po teh predpisih, more trg. minister oz. ban Hrvatske imenovati na stroške podjetja komisarja. Njegove odredbe so obvezne za upravo in osebe podjetja.

Vse posle Prizada po tej uredbi izvaja na ozemlju Hrvatske Pogod.

Prehodne določbe

Določbe čl. 4. te uredbe ne veljajo za one količine pšenice, ki so bile dane v odpremo pred uveljavljenjem te uredbe ali so ta dan na prevozu. Odpošiljatelj mora o teh količinah brzojavno obvestiti Prizad oz. Pogod.

Osebe, ki se bavijo s proizvodnjo kruha za prodajo ko tudi proizvajalci in predelovalci pšenice, morajo v treh dneh po uveljavitvi te uredbe prijaviti občinim upravnim oblastvom prve stopnje vse zaloge pšenične moke, s katerimi razpolagajo.

Občne upravne oblasti prve stopnje določijo z ozirom na velikost krajevnih zalog, do katerega dne se sme izjemno od predpisov čl. 7. odst. 1. te uredbe proizvajati in prodajati kruh, ki ni narejen v smislu predpisov te uredbe ter do katerega dne se smejo prodajati prijavljene zaloge moke izjemno od predpisa čl. 5. odst. 5. te uredbe.

Ta uredba dobi zakonsko moč z dnem njene objave v »Službenih novinah«, razen njenega čl. 7. odst. 1. o proizvodnji kruha za prodajo, ki dobi obvezno moč šele 14 dni po objavi te uredbe.

Predpisi uredbe o prometu pšenice in državni intervenciji na trgu s pšenico v gospodarskem letu 1940/41 ostanejo v veljavi, v kolikor niso spremenjeni s to uredbo.

Politične vesti

DNB poroča iz Berlina, da Nemčija nikakor neče, da bi nastali na Balkanu konflikti, ki bi mogli povzročiti razširjenje vojne na Balkan. Iz Berlina v zvezi s tem poročajo, da ni nastala v italijansko-grških odnosih nobena zaostritev ter da Berlin dela na to, da se napetost med Grčijo in Italijo ublaži.

Grška vlada je izdala potrebne ukrepe, da se zavaruje pred vsakimi presenečenji na albanski meji, če bi skušali neredni albanski oddelki prodreti na grško ozemlje.

Turški listi zelo na široko komentirajo grško-italijansko napetost ter naglašajo, da bo Turčija branila Grčijo, ker bi vsaka obojena akcija proti Grčiji pomenila tudi nevarnost za Turčijo.

Sovjetska dopisna agencija TASS poroča, da se neresnične vesti, da bi zahtevala sovjetska vlada od Turčije prost prehod za svoje vojne ladje skozi Dardanele, tudi v primeru, če bi bila Sovjetska Rusija zapletena v vojno.

Romunija bo izpraznila Dobrudžo šele 10. oktobra, da bi ji tako ostala vsa žetev.

V Budapešti je bila konferenca, katere so se udeležili madžarski zun. minister Csaky, italijanski,

nemški in romunski poslanik. Intervencija držav vsi je imela uspeh in se bodo romunsko-madžarska pogajanja obnovila še ta teden.

Romunsko-madžarska pogajanja se bodo v kratkem nadaljevala. V Bukarešti so optimistični ter upajo na sporazumno rešitev vseh spornih vprašanj. Romuni ponujajo sedaj Madžarski pet okrajev. Dosedaj so ponujali samo tri.

Tako iz Bukarešte ko iz Budapešte poročajo o obsejnih incidentih na romunsko-sovjetski meji. Bajje je bilo več romunskih vojakov ubitih. Vest pa še ni oficijalno potrjena.

Letalski boji ter nemški in angleški bombni napadi zavzemajo vedno večji obseg. Nemci so zadnje dni vsak dan po večkrat na dan napadli London in nekatera angleška pristanišča. Nemci so en dan vrgli nad Anglijo 1500 ton eksplozivov. Metali so tudi številne padobrane z magnezijjskimi baklami ter tuleče bombe.

Angleška bombna letala so priletela v noči na ponedeljek nad Berlin. Letalski alarm v Berlinu je trajal nad 3 ure. Protiletalske baterije so živahno streljale na angleške bombnike. Angleška letala so priletela tudi nad Leipzig v noči po otvoritvi velesejma. Poleg tega so izvršili angleški bombniki svoje običajne vsakonočne napade na vojaške objekte v Nemčiji in v zasedenih krajih. O uspehih letalskih bojev ter bombardiranj si poročila zelo nasprotujejo.

Italijanska letala so začela napadati britanski Sudan ter glavno mesto Kartum. Zato sodijo, da bo veljala prihodnja italijanska ofenziva Sudanu.

Neko nemško letalo je vrglo več bomb na Irsko ter je bilo več Ircev ubitih. Irska vlada je zato protestirala v Berlinu ter zahtevala odškodnino.

Angleški poslanec Smith je izjavil, da ima Nemčija samo še en mesec dni časa za napad na Anglijo, ker bo potem ta zaradi vremenskih razmer nemogoč. Ameriški listi pišejo, da je že danes gotovo, da bo vojna trajala najmanj še eno leto, verjetno pa še dalj, ker Anglija naroča vojni material že za l. 1942.

Francoska stalna vojska bo štela v bodoče samo 100.000 mož, vključno 20.000 mož nacionalne garde. Kolonialna vojska pa ni tu všeta.

Ameriški državni podtajnik Sumner Welles je sprejel japonskega poslanika ter mu razložil stališče Združenih držav Sev. Amerike. Izročil mu je tudi spomenico ameriške vlade, v kateri so opisani vsi gospodarski odnosi od julija 1937. dalje. Spomenica naglašja, da je Japonska silno ovirala ameriško trgovino na Kitajskem in da je kršila ameriške pravice, ki so bile zajamčene s pogodbo devetih sil. Takšno postopanje japonske vlade Združene države ne morejo pozabiti ter bo prišel čas obračuna, če se ne bi razmere v kratkem in temeljito zboljšale.

Pod predsedstvom njujorškega župana La Guardia je bil v Ottavi prvi sestanek ameriško-kanadskega obrambnega sveta. O vsebini razgovorov niso hoteli čani sveta podati nobenih izjav.

V Združenih državah je bila z velikim zadovoljstvom sprejeta angleška ponudba, da si morejo Združene države sezidati na Bermudskih otokih svoja letalska in pomorska oporišča.

Svicsarski listi poročajo iz Carigrada, da je turška vlada predlagala Sovjetski Rusiji sklenitev nenapadnega pakta. Sovjetska vlada pa da je zahtevala vrnitev bivših ruskih pokrajin oz. Kavkaza, da bi se s tem zavarovalo petrolejsko ozemlje pri Bakuju. Nadalje da je sovjetska vlada zahtevala skupno kontrolo s Turčijo nad Dardanelami. Isti viri poročajo, da je sovjetska Rusija zahtevala tudi od Irana (Perzije) velike pravice, tako zgraditev letalskih oporišč v Iranu, kontrolo nad železnicami, demilitarizacijo ozemlja ob ruski meji itd. Vse te vesti treba sprejeti z rezervno.

Przemysl, velika nekdanja avstrijska trdnjava, za katero so se bili v svetovni vojni tako veliki boji, je pripadel po delitvi Poljske Sovjetski Rusiji. Sovjeti so v zelo kratkem času spremenili mesto v moderno in silno močno trdnjavo, ki stoji na meji štirih držav: Rusije, Nemčije, Slovaške in Madžarske. Od tu vodi pot proti Balkanu ter zato ta trdnjava po pisanju sovjetske »Pravde« ne služi samo kot trdnjava Sovjetske Rusije, temveč tudi kot izhodna točka za ev. pohode proti Balkanu. Dopisnik lista, ki je pregledal nove utrdbe Peremišla — tako se namreč sedaj imenuje Przemysl — pravi, da je to drugi Kronštat. Posadka v trdnjavi je sestavljena samo iz Velikorusov.

Estonska in Litva sta proglašeni kot sovjetski republiki.

Med sovjetsko ter mandžursko delegacijo je bil v Čiti dosežen popoln sporazum o mejah med Mandžurijo in Zunanjo Mongolijo.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. avgusta navaja naslednje važnejše spremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je zvišala za 17.1 na 2.319.1, in sicer se je povečalo zlato v blagajnah za 2.1 na 2.058.0, zlato v tujini pa za 15.0 na 261.0.

Devize izven podloge so narasle za 17.9 na 531.5.

Vsota kovane denarja se je povečala za 13.2 na 293.0.

Skupna vsota posojil je padla za 49.3 na 1.684.9. Menična posojila so se zmanjšala za 49.3 na 1.506.4, lombardna posojila pa so ostala neizpremenjena v višini 178.5.

Eskont bonov za narodno obrambo se je povečal za 271.0 in dosegel že vsoto 4.565.0.

Razna aktiva so se zvišala za 36.2 na 1.886.4.

Obtok bankovecev je padel za 100.8 na 11.947.8, zato pa so se zvišale obveznosti na pokaz za 319.9 na 2.482.4.

Razna pasiva so se povečala za 14.6 na 360.0.

Skupno kritje se je znižalo od 25.91% na 23.71%, samo zlato kritje pa od 23.14% na 22.81%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Stanje naših kliringov

V izkazu o stanju naših kliringov se je pojavila nova postavka, naš dolg Nizozemski v višini 12.685 hol. goldinarjev. Novi klirinški račun je posledica nedavno sklenjene pogodbe z Nemčijo. V preteklem tednu so se spremenili naši kliringi takole (vse številke v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	22. 8.	15. 8.
Bolgarska din	3,20	3,05
Nemčija RM	4,39	4,06
Češko-Moravska Kč	9,49	9,65
Turčija din	6,03	6,07
Francija fr. fr.	2,42	2,42
Franc. kolonije fr. fr.	2,57	2,57
Španija pezeta	2,93	2,93
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1,33	1,33
Italija din	38,39	45,84
Madžarska din	14,98	20,21
Poljska din	18,89	18,89
Romunija din	7,15	7,17
Slovaška Ks	16,55	16,59
Nizozemska hol. glid.	0,012	—

Veseli »Toti teater«

ki bo letos v »K«-paviljonu na Ljubljanskem velesajmu skrbel za dobro voljo občinstva, nam obeta prav vesela presenečenja. Že imena nastopajočih, ki so po večini stalni sodruštvi humorističnega »Totega lista«, so garancija za uspeh. Nastopal bo med drugimi tudi g. Milčinski iz Ljubljane — slavni Ježek, dober znanec naše radio-publike. Iz Maribora sodelujejo: ga. Boža Simčič-Košakova, karikaturnistka pri »Totem listu«, g. Vladimir Skrbinšek, režiser in član Narodnega gledališča v Mariboru, igralca Žižkove gledališke skupine gg. Vilhelm in Babič. Glavno besedo bo pa imel g. Božo Podkrajšek, izdajatelj in urednik »Totega lista«. Naj torej nihče ne zamudi ugodne prilike nasmejati se do solz. Program bo sestavljal tako, da bo zadovoljil vsakogar. Večerne predstave bodo ob pol 9. uri, nedeljske popoldanske ob pol 6. uri.

Zatvoritev prehoda skozi Lattermannov drevored

Zaradi prireditve Ljubljanskega velesajma od 31. avgusta do 9. septembra bo prehod skozi Lattermannov drevored, ki vodi od spodnjega dela otroškega igrišča mimo velesajmskih paviljonov proti pivovarni Union, zaprt od 26. avgusta do 14. septembra 1940.

Tekoča goriva in naša gospodarska osamosvojitve

Referat tajnika dr. I. Pustiška na občnem zboru Zveze trgovskih združenj

Zakonodaja

Ker je preskrba države s tekočimi gorivi zaradi uspešne narodne obrambe, zaradi pospeševanja motorizacije in s tem zvezanega napredka gospodarstva in zaradi fiskalnih koristi za državo tako zelo važno vprašanje, je seveda važno tudi, kako je ta preskrba zakonsko urejena.

Z ozirom na poseganje države v proizvodnjo in zlasti še v trgovino s tekočimi gorivi, moremo v naši zakonski ureditvi vprašanja tekočih goriv razlikovati tri dobe, in sicer:

1. doba od l. 1918. do l. 1932.,
2. doba od l. 1932. do l. 1938. in
3. doba od l. 1938. dalje.

1. Po osvoboditvi in ustanovitvi države Srbov, Hrvatov in Slovencev v l. 1918. je bila preskrba s tekočimi gorivi kot tudi zakonodaja glede prometa s tekočimi gorivi neurejena.

Iz razglasa ministrstva za prehrano in obnovo dežel (Uradni list št. 122 iz l. 1919.) iz l. 1919. je razvidno, da je tedaj edini rafineriji »Danica« v Bosanskem Brodu zmanjkalo nafte, ki jo je sicer dobivala iz Romunije in Galicije. V tem pomanjkanju so oblasti zalagale podjetja z zalogami tekočih goriv iz vojnega plena. V razglasu pravi ministrstvo, da bo »Danica« začela predelovati 200 vagonov nafte in da bo ministrstvo predelano olje razdelilo na pokrajinske vlade, na katere naj se nato podjetja obračajo.

Slovenska izdaja zakona o splošni carinski tarifi po ministrstvu financ iz l. 1920. pravi v pripombi k tar. postavki 179, da spadajo nafta in vsi proizvodi pri destiliranju nafte pod državni monopol in se smejo uvažati samo z dovolitvijo monopolne uprave. To je bilo seveda napačno, ker je bil le petrolej po zakonu o ustanovitvi novih državnih monopolov na vžigalce, petrolej, cigaretni papir in alkohol z izpremembami in dopolnitvami z dne 23. junija 1898, 1. maja 1902 in 23. marca 1904 monopolni predmet. Pravilno naziranje se je uveljavilo še isto leto ter je ministrstvo za prehrano in obnovo dežel z dne 4. aprila 1921 z odlokom O. M. U. br. 937 ukinilo izdajanje dovolil za uvoz mineralnega olja z dostavkom, da sme vsakdo uvažati potrebna olja brez ministrskega dovolila. (»Uradni list« št. 73 iz l. 1922.) Tako so bila vsa tekoča goriva, razen petroleja, v prosti trgovini.

Po razpisu generalne direkcije carin (C br. 69.608 z dne 29. oktobra 1920 — »Uradni list« št. 135 iz l. 1920) je bil celo uvoz petroleja proti plačilu monopolne takse prost v vse pokrajine kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Od l. 1924. dalje se pa petrolej lahko uvažala le po uvoznem dovoljenju uprave državnih monopolov (M P 19682 z dne 20. maja 1924 — »Uradni list« št. 51 iz l. 1924).

L. 1928. je izšel pravilnik za izvrševanje zakona o monopolu petroleja (»Uradni list« št. 88 iz l. 1928.), ki ima zlasti mnogo predpisov o nadzorstvu nad poslovanjem rafinerij. Ta pravilnik je še danes v veljavi, vključno temu, da je stare srbske monopolne zakone zamenjal l. 1931. zakon o državnih monopolih (»Sl. list« kos 6 iz l. 1932.), ki je ohranil monopol petroleja. Novi zakon tako-le določa v § 94. pojem petroleja: »Za petrolej se smatrajo oni proizvodi destilacije nafte, katrana iz premoaga in parafinovega škrlavca kakor tudi podobni proizvodi, dobljeni po umetni poti, ki jim je glavna kemijska sestava vrsta ogljikovih hidratov tekoče konsi-

stence in ki se dajo uporabljati za razsvetljavo tudi v navadnih svetilkah.« Čl. 3. prej označenega pravilnika pa natančno opisuje kemične lastnosti petroleja.

Taka je torej bila v tej dobi zakonska ureditev trgovine s tekočimi gorivi.

Glede proizvodnje tekočih goriv v naši državi pa je izšel l. 1922. zakon o izsledovanju in pridobivanju mineralnih olj, zemskih smol in plinov v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev (Uradni list št. 61 iz l. 1922.). Ta zakon je določal, da daje minister za gozdove in rudnike pravico izsledovanja in pridobivanja mineralnih olj osebam, kakor tudi družbam, ustanovljenim v kraljevini. Pravica se je podeljevala s posebno pogodbo ter je zakon tudi določal, kakšna je ta pravica in kako se mora izrabljati.

Tuje petrolejske družbe v Jugoslaviji

V tej dobi proste trgovine s tekočimi gorivi so se pojavila petrolejska društva s tujim kapitalom. Domači rafineriji »Danica«, ki je imela naprave v Slavonskem Brodu, naši dravograjski rafineriji in rafineriji dr. Ivanovića v Osijeku se je pridružil »Jugoslovanski Schell« d. d. v Zagrebu z angleško-nizozemskim kapitalom. Kmalu nato (1924) se je ustanovil pri nas Jugoslovanski Standard Vakuum Oil Comp., ki je kupil vse naprave »Danice«. »Danica« je s tem prenehala. Razen teh velikih rafinerij je bilo pa še precej malih uvoznikov že gotovih proizvodov nafte, zlasti v Sloveniji, tako da se je v Sloveniji začela razvijati domača trgovina s tekočimi gorivi.

Seveda so petrolejske družbe s tujim kapitalom že v tej dobi skušale zavreti vsako domačo trgovino in industrijo s tekočimi gorivi. Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi je v apelu, ki ga je naslovil lansko leto na narodne poslance, tako-le opisal težave te dobe:

Plačilni promet s Slovaško

Med našo Narodno banko in Slovaško narodno banko je bil dosežen sporazum o plačilnem prometu. V zvezi s tem ter na podlagi odloka finančnega ministra z dne 20. avgusta je izdala devizna direkcija pri Narodni banki naslednja navodila:

1. Pri Narodni banki kr. Jugoslavije se otvori zbiralni račun Slovaške narodne banke v Bratislavi, pri Slovenski hipotekarni in komunalni banki v Bratislavi pa zbiralni račun naše Narodne banke. Oba računa se vodita v slovaških kronah. Po teh računih se morejo izvršiti naslednja plačila:

a) plačila jugoslovanskega blaga, uvoženega v Slovaško in slovaškega blaga, uvoženega v Jugoslavijo,

b) plačilo stroškov, ki se nanašajo na predelavo (dovršitev) blaga domačega izvora, a ki je določeno za izvoz iz Jugoslavije v Slovaško ter iz Slovaške v Jugoslavijo,

c) plačilo stroškov, ki izvirajo iz trgovinskega prometa med Jugoslavijo in Slovaško, kakor na primer: stroški prekladanja, nameščenja, stroški za pooblastila in patente, stroški za trgovske reklame, vzdrževanja depojev in trgovskih zastopstev, ko tudi provizije in stroški zastopnikov, v kolikor

Da bi se kartel rešil edine konkurence, je vzel tudi rafineriji v Dravogradu eksistenčno možnost z njegovimi znanimi, že prej opisanimi metodami. Onemogočil je rafineriji nabavo surovin, povzročil različne sabotaže in šikane. Ko je leta 1928. rafinerija v Dravogradu na čuden, nepojasnjen način zgorela, se je ministrstvo za trgovino postavilo na stališče, da je s požarom ugasnila tudi koncesija. Šele po težkih intervencijah je ministrstvo za trgovino dovolilo obnovo rafinerije. Ker pa je kartel onemogočil dravograjski rafineriji nabavo surovin, ta zopet eno leto ni obratovala. Nato pa je hotelo ministrstvo zopet proglasiti koncesijo za ugaslo, češ da rafinerija leto dni ni delovala. (Dokaz, da so te navedbe resnične, so spisi pri dravograjski rafineriji in poizvedbe pri sreskem načelstvu v Dravogradu.)

Ker je ta rafinerija dobivala blago iz Italije, pa jo je kartel naznanil Narodni banki, češ da podpira italijansko vladu in da je rafinerija v Dravogradu italijansko špijansko gnezdo.

Na ta način je kartel dosegel, da se mu je njegova edina konkurenca uklonila in sklenila z njim pogodbo, po kateri ne sme več samostojno obratovati, ampak samo za kartel, ki pošilja svoje blago rafineriji v predelavo.

Za drugo dobo je značilen poseg države v prodajo tekočih goriv

To se je zgodilo l. 1932. z izdajo pravilnika o mešanju špirta z bencinom zaradi proizvajanja sredstev za pogon motorjev. (»Služb. list«, kos 84. iz l. 1932.). S tem pravilnikom se je določilo, da je dovoljena prodaja samo takega bencina, ki je mešan s špiritom. Le za aeroplanne in bojne plovne objekte je bila dovoljena uporaba čistega bencina. Predpisalo se je v čl. 1., da se da na 800 g bencina 200 g špirta jakosti najmanj 99% odstotkov.

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

di naznačiti v desnem gornjem vogalu, da gre za turistična izplačila.

6. Pri vplačilih v slovaški kirring za blago, uvoženo pred 12. oktobrom 1936. se obračunava krona 50% po tečaju din 180/14158 za 100 kron, drugih 50% pa po tečaju, ki velja za novi uvoz iz Slovaške.

Odbor industrialcev za nabavo turškega in ruskega bombaža

Med pogajanjimi s Turki zaradi nakupa 3000 ton bombaža se je izkazalo kot neobhodno potrebno, da se vsa pogajanja koncentrirajo. Ker nadalje prodaja turški bombaž samo turška Agrarna banka, je tem bolj potrebno, da tudi z naše strani nastopi samo ena nakupna organizacija. To vlogo je prevzela Nabavljalna zadruga industrialcev v Beogradu s polnim pooblastilom zastopnikov naše tekstilne industrije ter v soglasju z Direkcijo za zunanjo trgovino. Ustanovil se je odbor trojice, čigar načelnik je Mileje Pavlović, člana pa Franjo Sirc, industrialec v Kranju in Rudolf Kratochvil, gen. direktor »Dugaresec«.

Ta odbor bo vodil vsa pogajanja za nakup turškega in sovjetskega bombaža. Sedaj se pogaja ta odbor za nakup še 600 vagonov turškega bombaža. Pogajanja potekajo ugodno in more se računati s pozitivnim rezultatom.

Glede sovjetskega bombaža je bilo sklenjeno, da odpotujejo gg. Pavlović, Sirc in Glanzmann v Sovjetsko Rusijo ter da v Moskvi zaključijo pogajanja za nakup sovjetskega bombaža na podlagi vzorcev, ki so bili iz Rusije poslani in ki ustrezajo naši industriji.

Nemci zahtevajo višje cene za naročeno bombažno predivo

»Jugoslovanski kurir« poroča, da so nastale nove težkoče pri izročitvi prediva iz Nemčije. Kakor se je že poročalo, nam bodo Nemci dobavili samo eno petino bombažnega prediva že dogovorjene količine. Po sporazumu bi se morala ta količina dobaviti po dogovorjenih cenah. Sedaj pa pristajajo nemške tvrdke na dobavo samo po za približno 10 din zvišani cenji za kilogram. Ker bi nam Nemci morali dobaviti še okoli 200.000 kg, bi morala plačati naša tekstilna industrija za 2 milijona din več, kakor pa je bilo dogovorjeno.

že pri Egipčanih

je bila stanovanjska kultura visoko razvita in je služila kot merilo splošne kulture. Tudi dandanašnji je tako, le da je oprema prilagojena razmeram našega časa. Za vso udobnost skrbijo moderno stavbarstvo ter visoko razvita pohištvena obrt in industrija. Sloves naše pohištvene obrti sega daleč čez meje Slovenije, znana pa je postala po razstavah na Ljubljanskem velesajmu, ki že skoraj dve desetletji z dragoceno propagando pospešuje njen razvoj in delavnost. Na letošnjem Ljubljanskem velesajmu od 31. avgusta do 9. septembra bo slovenska pohištvena obrt pokazala svoje najboljše in najmodernejše izdelke v plemeniti tekmi med posameznimi mojstri.

Od 31. avgusta
do 9. septembra

**Ljubljanski
velesejem**

Razstava industrijskih in obrtniških izdelkov
POSEBNE RAZSTAVE: Pohištvo. Meta obrt.
Turizem. Motorna in jedralna letala. Zaščita
pred napadi iz zraka. Zobna tehnika. Naša
vsakdanja prehrana. Cvetje in povrtina.
Perutnina, kunc, golobi. Likovna umetnost.

Zabavišče - Toti teater
Tekma harmonikarjev 8. IX.
Žrebanje daril za obiskovalce

Polovična voznina na
železnici in parnikih.

Na postajni blagajni kupite rumeno
železniško izkaznico za din 2.-.

Legitimacije za nakupovalce sadja — obvezne

Na predlog zbornice je kr. banska uprava dravske banovine poslala pod VIII. št. 7122/1 z dne 20. avgusta 1940 vsem sreskim načelstvom in mestnim poglavarstvom naslednjo okrožnico:

>Z okrožnico z dne 10. oktobra 1939, VIII. št. 6403/1, sem odredil uvedbo legitimacij za nakupovalce sadja, ki so zaposleni v izvojni trgovini.

Na predlog, da se legitimacije predpišejo tudi za nakupovalce sadja gospodarskih zadrug, naročam, da se gospodarskim zadrugam tamošnjega območja predpiše, da mora vsaka zadruga, ki se bavi z nakupom in prodajo sadja namenjenega za izvoz ali za prodajo na debelo, oskrbeti svoje nakupovalce z legitimacijo po obrazcu, kakršne so legitimacije trgovskih nakupovalcev. Pomanjkanje legitimacije naj ima za nakupovalca v bodoče posledico, da ga je treba brezpogojno prijaviti pristojnemu prvostopnemu oblastvu radi uvedbe kazenskega postopanja po določbah obrtnega zakona pod sumom, da neupravičeno izvršuje obrt.

Ban: Dr. Natlačen I. r. <

11—12.000 vagonov sladkorja bomo letos proizveli

Letošnji pridelek sladkorne repe se po sodbi strokovnjakov ceni, kakor piše »Jugoslovanski kurir«, na 95 do 100.000 vagonov. Kakovost sladkorne repe je zadovoljiva, čeprav zaostaja za lansko. Slabša kakovost je zaradi tega, ker je bila repa posejana kasno in ker je bilo premalo sonca. Zaradi tega se je tudi zakasnila letošnja sladkorna kampanja, ki se bo začela šele 20. septembra. Če bodo vremenske razmere količkaj ugodne, bo znašala letošnja proizvodnja sladkorja 11 do 12 tisoč vagonov. Ker ima prodajna centrala sladkorja še 600 vagonov sladkorja na razpolago, za normalno potrošnjo do tega časa pa je potrebno okoli 800 vagonov, se ni bati pomanjkanja sladkorja.

25.000 vreč kave na turških carinarnicah

Na turških carinarnicah je sedaj okoli 25.000 vreč kave. To kavo je še pred pol letom naročila turška Kmetijska banka iz Brazilije. Ker pa se ta kava ni dvignila oziroma se ni takoj plačala, je silno narasla ležarina. Poleg tega je tečaj dolarja, s katerimi se mora kava plačati, v zadnjem času močno narasel. Sedaj so oblasti podvezle potrebne korake, da bi se preprečilo nadaljnje naraščanje stroškov za plačilo te kave.

Zvišanje cen pšenice v Romuniji

Gospodarsko-financijski odbor romunskega ministrskega sveta je določil ceno pšenici za avgust in september na 68.000 lejev za vagon. Dosedanja cena je bila 58.000 lejev. Za prihodnje tri mesece je določil odbor ceno pšenice na 71 tisoč lejev.

Naša zunanja trgovina v juliju

V juliju manjši izvoz ko lani

Po uradnih podatkih smo izvozili v juliju 300.722 ton blaga v skupni vrednosti 587,1 milijona din. Lani smo v juliju izvozili 322.974 ton v vrednosti 407,9 milijona din. Izvozili smo torej letos v juliju 22.252 ton blaga manj, kljub temu pa dobili za svoje blago 170,1 milijona din več.

Uvozili pa smo v juliju 147.044 ton blaga za 475,9 milijona din, lani v juliju pa 113.853 ton za 433,9 milijona din. Naš uvoz v juliju se je torej po količini povečal za 33.191 ton ali za 29,15%, po vrednosti pa le za 42,05 milijona din ali za 9,69%.

V prvih sedmih letošnjih mesecih smo izvozili 2.172.282 ton blaga v skupni vrednosti 4.426,6 milijona din. Lani pa smo v istem času izvozili 1.986.850 ton v vrednosti za 2.821,8 milijona din. Naš izvoz v prvih sedmih letošnjih mesecih se je torej v primeri z lani povečal za 185.432 ton ali za 9,33 odstotkov, po vrednosti pa se je

povečal za 1.604,8 milijona ali za 56,87%.

Uvozili pa smo v prvih sedmih mesecih 840.509 ton blaga za 3.565 milijonov din, lani v prvih sedmih mesecih pa 726.262 ton v vrednosti 2.961,7 milijona din. Letos je torej naš uvoz narasel za 114.247 ton ali za 15,73%, po vrednosti pa za 603,2 milijona din ali za 20,37 odstotkov. Zvišanje cen je torej znatno zboljšalo našo trgovinsko bilanco.

Trgovinska bilanca je bila v juliju aktivna za 102,2 milijona din, dočim je bila lani pasivna za 25,9 milijona din.

V prvih sedmih mesecih pa je bila letos naša trgovinska bilanca aktivna za 861,6 milijona din, dočim je bila lani pasivna za 139,9 milijona din. Seveda pa se v sedanjih časih ne more aktivnost trgovinske bilance ceniti tako, kakor v mirnih časih. Danes more biti visoka aktivnost trgovinske bilance tudi škodljiva, če bi povzročila pomanjkanje blaga doma.

Gospodarski pomen Južne Dobrudže

Ozemlje južne Dobrudže, ki ga bo Romunija vrnila Bolgarski, je bilo za časa bolgarske vlade, t. j. do balkanske vojne razdeljeno upravno v pet okrajev (Silistrija, Tukratan, Balčik, Dobrič in Kurt Bunar). Romuni so razdelili južno Dobrudžo v dva upravna okraja: v Durostor in Caliacra.

Vsa Južna Dobrudža je imela po bolgarskem ljudskem štetju L. 1910. 293.811 prebivalcev, po romunskem štetju L. 1930. pa 378.344. Število prebivalstva je torej v 20 letih močno naraslo. O gospodarskem pomenu Južne Dobrudže navaja budimpeštanski list »Südost-Economist« naslednje podatke:

V južni Dobrudži so včasih gojili predvsem ovčjerejo. Proti koncu prejšnjega stoletja pa so začeli z velikim uspehom sejati žitarice. Ne samo klima in zemlja sta bili ugodni za žito, temveč tudi zemljepisni položaj. Po Donavi ali Črnem in Sredozemskem morju se je žito silno lahko in poceni izvažalo v vse države. V nasprotju z drugimi pokrajinami Bolgarske, kjer je vladalo večinoma patriarhalno gospodarstvo, se je razvilo v Dobrudži kapitalistično, tehnično dobro razvito in predvsem za trg delujoče gospodarstvo. Po površini je tvorila Dobrudža samo 8% vse površine Bolgarske, kljub temu pa je odpadlo 36% sejalnih strojev, 31% žetvenih strojev in 21% mlatilnic na Dobrudžo. Dve tretjini vse zemlje v Dobrudži so njive, na Bolgarskem le 40%, v Romuniji pa 50%. Polovica vseh pridelkov odpade na žita. Povprečna letna proizvodnja pšenice, rži, ječmena, ovsu in koruze se ceni na 3,5 milijona stotov. Z ozirom na primeroma majhno lastno potrošnjo danes okoli 400.000 duš močnega prebivalstva Južne Dobrudže, je preostajalo za izvoz 2 in pol milijona stotov žita. To ni dosti manj, kakor znaša povprečni bolgarski žitni izvoz ter znaša približno 10 do 20% običajnega romunskega izvoza. Južna Dobrudža more izvažati nadalje še ogrščico in stročnice. Zivinoreja v Južni

Dobrudži danes ni več tako pomembna ko nekoč, vendar pa je še danes bolj razvita kakor pa povprečno v Romuniji ali na Bolgarskem.

V industrijskem oziru pa nima Južna Dobrudža skoraj nobenega pomena. Leta 1930. so našli samo 2368 obrtnih podjetij, ki so zaposlovala 5644 ljudi in vsa skupaj imela strojev z nekaj nad 5600 konjskimi silami. Večinoma so bili ti obrti manjši mlini ter nekateri manjši rokodelski obrti.

Romunija je z izgubo Južne Dobrudže gospodarsko precej prizadeta, ker je že z izgubo Besarabije izgubila velik del svojega žitnega izvoza. Bolgarska pa bo mogla sedaj svoj žitni izvoz podvojiti. Ker obe državi izvažata žito, se za evropske države s tem ne bo nič spremenilo. Izguba Besarabije pa bo imela za evropski trg to neprijetno posledico, da bo najbrže sedaj odšlo vse besarabsko žito na ruski notranji trg.

A. ŠARABON & CO. LJUBLJANA

Uvoz kolonialne robe

Veletrgovina s specerijo

Veleprazarna za kavo

Milniza dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzojavni naslov:
ŠARABON LJUBLJANA
Telefon št. 26-66

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

Angleški izvoz v čezmorske države

Po angleških vesteh je bil angleški izvoz v juliju v čezmorske države večji kakor v katerem koli drugem mesecu. Posebno se je povečal izvoz tekstilnega blaga, električnih instalacij in papirja. Angleški krogi tega niso pričakovali zaradi kapitulacije Francije in vstopa Italije v vojno. Ker so Angleži izgubili evropske trge, so začeli z vso energijo delati za osvojitve čezmorskih trgov. Zlasti pa skušajo zavzeti vse one trge, ki so jih imeli pred vojno Nemci. To velja zlasti za Južno Ameriko.

Doma in po svetu

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je poslal knezu-namestniku Pavlu z zagrebške slavnostne seje brzojavko, v kateri pravi, da smatra vlada za svojo dolžnost, da se mu zahvali za njegova prizadevanja, da je prišla politika sporazuma do polnega izraza v dobro vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev v zedinjeni in močni jugoslovanski domovini.

Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavle se je zahvalil z naslednjo brzojavko: »Na dan obletnice narodnega sporazuma in ustanovitve zajedniške vlade čestitam Vam in izrekam svoje iskreno zadovoljstvo, da je tega dne inavgurirana politika opravičila naše nade ter zila narod v krepke vrste v močni nacionalni državi, ki jo bo po sporazumu in v sedanjih težkih dneh še bolj cenil in čuval z vsemi materialnimi in moralnimi silami, videč v njej vse kulturne pogoje za bratsko skupno življenje v slogi, sreči in blagostanju.«

Zagrebska seja vlade je imela velik odmev v tujem časopisju, zlasti v italijanskem in nemškem, ki zlasti poudarjajo iz uradnega komunikacija odstavke o zun. politiki Jugoslavije. Ta odstavek dokazuje, da hoče Jugoslavija sodelovati z državama osi.

Posebna deputacija zagrebške Delavske zbornice, Hrvatske delavske zveze in Zveze hrvatskih gospodarskih nameščencev je izročila predsedniku vlade Dragiši Cvetkoviću v Zagrebu spomenico, v kateri zahteva razdelitev Sutorja. Predsednik vlade je kasneje odgovoril članom delegacije, da je o tem v vladi že doseženo soglasje, pa tudi o nekaterih drugih stvareh. Sicer pa bo o Sutorju ko tudi o vprašanju sindikatov govoril še z dr. Mačkom.

Spitiški »Narodni list« piše o našem senatu: Časopisi so nedavno objavili vest, da se bo s senatom postopalo tako kakor z narodno skupščino. Po tej objavi se je pričakovalo imenovanje komisarja za senat, kakor je bil imenovan za skupščino. Senat pa je bil medtem izvoljen in imenovan. Senatorki redno prejema svoje dnevnice, uživajo brezplačno vožnjo na železnici. Senat je v tej meri in formi v funkciji. Nekaj časa se je senat forsiral, ker se je hotelo, da bi senat deloval in da bi bil naše edino zakonodajno telo, kasneje pa so mislili oni, ki so to hoteli, da bi bila to prevelika težkoča in popolna nemožnost. Dr. Korošec je prosvetni minister in predsednik senata. Senat je prišel v stanje, ki ni normalno in ki bi se moralo razčistiti z novimi dogodki. Politični krogi z zanimanjem to zasledujejo in pričakujejo, kaj se bo ukrenilo. Dosedaj pa se ne vidi nič konkretnega. Kombinacije, ki se omenjajo, se jim ne zde zadosti konkretne.«

V Split je prišel bivši madžarski ministrski predsednik grof Bethlen v spremstvu madžarskega huzarskega podpolkovnika grofa Baradya.

Prosvetni minister dr. Korošec je izdal odlok o obnovi Srbske pravoslavne velike gimnazije v Novem Sadu.

Bivši guverner Narodne banke dr. Protić je objavil izjavo, da ni bil nikdar član katere masonske lože.

Nemški gen. konzul Neuhausen je bil sprejet od trgovskega ministra dr. Andresa ter imel z njim dolg razgovor.

Objavljena je bila uredba, s katero se dovoljuje evangelijski cerkveni občini v Zagrebu, da otvori v Zagrebu zasebno nemško realno gimnazijo s pravico javnosti.

Zračni promet na prog Zagreb—Split—Sarajevo je Aeroput za letos ustavil.

Parnik »Lika« in motorna jedralnica »Zagreb« sta trčila blizu Sibenika. Motorna jedralnica se je potopila z vsem tvorom 2 vagonov cementsa. Vsa posadka se je rešila.

Peki v Splitu niso napekli zadostnih količin kruha, da je nastalo veliko pomanjkanje kruha. Policija pa je energično nastopila, narkar so peki spekli potrebne količine kruha.

Pšenice ne bo zadosti niti za domačo porabo, kakor poročajo listi. Pridelek pšenice je znašal letos povprečno samo 6 stotov na hektar. Ves pridelek bi znašal torej samo 18.000.000 stotov, dočim znaša domača potrošnja 22 milijonov stotov. Ker nam je od lanske žetve ostalo še 2 milijona stotov, bi nam za lastno prehrano manjkala še dva milijona stotov. Pri tem pa je treba upoštevati, da smo s pogodbenimi zavezani, da precej pšenice dobavimo še drugim državam.

Dalekosežni topovi za obrambo Dardanel, ki jih je Turčija naročila v Angliji, so že prispeli v Turčijo.

Policija v Sofiji je aretirala 7 tekstilnih industrialcev, ker kljub izrečenim denarnim kaznim niso izvrševali predpisov, ki so bili izdani v zaščito delavstva.

»Völkischer Beobachter« je ponovno ostro nastopil proti ženevskemu listu »Journal de Genève«, ker piše njegov londonski dopisnik, češ da nemški napadi na Anglijo niso imeli uspeha. Nemški list pravi, da more tako poročanje škodovati ne samo švicarskemu listu, temveč tudi švicarjem.

Konferenca katoliških škofov vse Nemčije je bila v Fuldi. Konferenco se je udeležilo 45 škofov. Pred konferenco so bili trije škofje v Rimu. Konferenca je konstatirala, da so se odnosi med katoliško cerkvijo in narodnim socializmom zboljšali.

Špansko-britanska pogajanja so se končala s sporazumom, po katerem Španija priznava britansko blokado, od Vel. Britanije pa dobi zato pravico, da uvaža petrolej.

Washingtonska vlada je odbila prošnjo, da bi smelo biti pokopano truplo Trockega v USA.

Med francoskimi in japonskimi četami v Indokini je prišlo do prvega spopada. Do spopada je prišlo, ker so skušale japonske čete priti čez mejo, francoski vojniki pa so s strojnimi vrgli Japonce nazaj. Japonci so imeli zelo znatne izgube.

Izdajatelj nekega kanadskega lista je daroval en milijon dolarjev za angleško letalstvo.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 17. avgusta objavlja: Uredbo o ureditvi službenega razmerja ob vpoklicu službojemnikov v vojaško službo — Uredbo o spremembi in dopolnitvi uredbe o preskrbi državne obrambe z rudarskimi in topilniškimi proizvodi — Uredbo o spremembi in dopolnitvi uredbe o službenem razmerju med vinogradnikom in viničarjem (viničarskega reda) — Spremembe v stalažu državnih in banovinskih uslužbencev na območju dravske banovine.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad vsevisti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.